

SLOVENSKI NAROD.

Naša vsak dan svedek, izimski nedelje in praznike ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanipla plačuje se od štiristopeta pet-vrstne po 6 kr., če se oznamilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravnost je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnost naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznamila, t. j. vse administrativne stvari.

„Modus vivendi.“

Iz Trsta, 14. junija.

Tržaški „Mattino“ je polniciozen list, kateri izhaja na stroške barčna Reiselta, večkratnega milijonarja in intimnega prijatelja tržaškega namestnika, človeka, kateremu je denar pomogel do raznih dostenjanstev. „Mattino“ se doslej v sovraštvu proti Slovencem ni kar nič razlikoval od drugih tržaških časopisov, grdel in pregajal je Slovence, kakor bi tekmoval s „Piccolom“ in „Independentom“, ter na vdušeno podpiral protislovenska prizadevanja progresivske stranke, kakor jih je podpirala takozvana italijsko-konservativna stranka, dokler je imela kaj upliva in kaj veljave.

Pri zadnjih občinskih in državnezborskih volitvah so progresovci popolnoma razdrli konservativno stranko, osiroma se že nje združili in od tedaj mej strankarskimi glasili sploh ni nobenega razločka več.

Zategadelj je obudil „Mattino“ nekoliko senzacije s člankom, v katerem je plediral za spravo mej Italijani in Slovenci, za modus vivendi, kar je v direktnem nasprotju z vso njegovo minulostjo in z vsemi načeli, katera je doslej zastopal.

Povod temu je dala „Mattino“ razprava v obč. svetu, o pretepu mej italijskimi in slovenskimi delavci v Škednu. Obč. svet je pegrabil to priliko, da novič dokazuje svoje divje sovraštvu proti Slovencem. Zvalil je nanje vso krvodo radi rečenega pretepa, razupiti ždovski obč. svetnik Venezian je bombastično zatrjeval, da je bilo narodnostno nasprotstvo vzrok pretepu, njegov tovarš Cambon pa je, posnemaje starega Katona, zagotavljal svoje iridentovske smislenike, da se ne vrne mir v mesto, dokler ne bodo kaznovani „moralni provzročitelji“ vseh izgredov, kateri so v smislu Venezianovega govora tisti možje, ki stoje na čelu slovenskih prvoribiteljev!

Ta obsodba Slovencev, izrečena, še preden se je uradno dognalo, kdo je krv pretepu v Škednu, je dovolj značilna za tržaški obč. svet in v njem vladajoče progresivske matadorje, tako da ni treba

o njej govoriti. Počlene scdhe od teh Oberdankovih čestilev itak ni pričakovati.

Govoreč o tej aféri je torej tržaški „Mattino“ ponudil Slovencem roko — v spravo. List se sentimentalno spominja „dobrih edocesajev“, kateri so nekoč vključili mej mestom tržaškim in njegovo okolico in želijo, da bi se ti časi zopet povrnili, pravi, da je dolžnost Italijanov kot zmagovalcev, storti prvi korak k spravi s Slovenci.

Pamečna beseda, poreča tisti, kdor ne pozna „Mattina“ in za njim stoječih italijskih konservativcev. Mi pa pravimo, da je to vse le golo hincatvo, s katerim se je upal „Mattino“ na dar, ker domneva, da na ta način zopet čivi razbito svojo stranko.

Že povdaranje o drahih edocesajih mej mestom in mej okolico kaže, kam pes tako molí. „Mattino“ dela na spravo mej mestom in mej okolico, ne mej Italijani in mej Slovenci. Nakončna povdaranja mesto in okolico, prav kakor da bi v mestu bivali zgolj Italijani, Slovenci pa samo v okolici, kakor da bi sprava mej mestom in okolico bila identična s spravo mej Slovenci in Italijani. Na ta način misli, da naredi dočer utis zgoraj, progresovcem pa se ne zameri.

Konservativci igrajo že dolgo na to strnno, misleč, da z spravo nekaterih potov in vodnjakov zadovolje okoličane, in jih priklenjajo k sebi, da bi jih tem lagje kot del slovenskega naroda politično uničili, taj v narodnostenem času ti politično bankerci konservativci niso bili doslej kar nič boljši od najstupnejših progresovcev. Konservativci so bili dočer dolgo na krmilu, imeli dočer dolgo oblast v tržah, pa se vendar nikdar niso zmenili za to, da pomorejo tržaškim Slovencem do njih pravic.

Ako se zdaj „Mattino“ zavzema za modus vivendi, kateri se mora najti mej Slovenci in Italijani, je to zgolj politična spekulacija. Spravljanje narodov je zdaj nekako na dnevnu redu, in zato se je tudi „Mattino“ oprijel te ideje, ali da bi njegova stranka resno mislila na spravo, to verjemi kdor more, mi ne.

Tržaški Slovenci so vedro pripravljeni na

spravo z Italijani, z spravo se mora skleniti na podlagi ravnoopravnosti obeh v Trstu bivajočih narodnosti in sprava se mora skleniti mej narodnostim, ne samo mej mestom in okolico. „Mattino“ stranka se moti, če misli, da vjame okoličane z nekaterimi gospodarskimi napravami na svoje limanice. Ako ima kaj upanja na zmago, naj le zopet posreže v politično življenje, a zastonj kakor v prejšnjih letih je Slovenci ne bodo podpisali.

Pravična sprava mej Slovenci in Italijani bi bila dobra in koristna, a da se doseže, da Italijani kdaj priznajo Slovencem ravnoopravnost, ali da jim celo roko ponudijo v spravo, na to skoro ni upati. Progresovci tega nikdar ne stote, „Mattinovi“ konservativci pa zdaj ne štejejo nič, ker nimajo ne moči ne upliva.

V Ljubljani, 15. junija.

Proti Ebenhochovi šolski predlogi zopet kar dežuje resolucij. Tako je dunajsko „društvo na predsjednikov“ v XI. okraju protestiralo iz kulturnih in narodnostnih čizrov; društvo za šolski okraj Mistelbach ugovarja predlogi, češ, da se namernava ponizati šola na stališče nekdanje konkordatske, da se heče izrciti učiteljstvo v roke klerikalnih deželnih odborov in na učiteljstvo v reakcijonarnem smislu pritiiskati. Predloga je sovražna narodu in nepatriotična. Učiteljsko društvo „Napredek“ v St. Pölten je sklenilo tudi resolucijo ter naredilo poslancu Heinemannu, da jo izroči drž. zboru. Učit. društvo v Oberhollabrunu se obrača na posiance, ki žele narodu dobro, naj pobijajo predloga z najstrezjimi sredstvi. V Brnskem ulit. društvu „Meščanska šola“ se je sklenila jako rezka resolucija, v kateri se obširno pobijajo vsa klerikalna očitanja sedanjih šoli. V tem društvu so skorodno vse meščanske učitelji Moravke. Istotako ugovarjajo predlogi osrednji odbor Šlezjskega učiteljstva in občinska sveta mest Fürstenfelda in Frohleiten. Vse svobodno avstrijsko učiteljstvo je tarej jedino proti predlogi, katero zavorjajo naši klerikalci.

Zatiranje Nemcov. Ker je bilo v poslednjem času konfiskovanih nekaj nemških opozicionalnih

LISTEK.

Na višini našega časa.

(Aforizmi. — Piše Zlogonski.)

(Dalje.)

IV.

Prvi ujet za obstanek človeka kot „živali“ je njegova materijalna eksistenza; za to se je do zdaj že vedno imel boriti z naravnimi silami, ki imajo sicer v svoji, rekel bi, vsegamogočnosti brezmejnega bogastva v sebi, katerih pa človek ni umel najti in vporabiti. Cela povest človeštva je doslej pa le odsev tega bojevitega napora za obstanek, ki si je menda najhujše poostrel v naših dneh v boj razredov mej seboj. Ona plemena, ki so si jedenkrat prisvojila gotovo premoženje, so nadkriljevala i duševno vsled pozornejše vzgoje druga, katera so na tak način vsestransko postala odvisna od njih, — njih podaniki. Podaniki so videli v gospoduječih slojih višja bitja, katera so častili kot od boga jim postavljeno avtoriteteto.

Ne oziraje se na najstaršo povest, ki nam je oddaljena, imamo edlečevati v svojih deželah tri dobe. Prva je doba zemljiške rente; dokler ni bilo večje industrije, bilo je zemljišče in njega posest edlečilno za gospodstvo; to je doba

federalizma, ko so beljarili plemenitaši, katerim je kmetička llačnil, polje obdeloval itd., dočim so se plemenitaši posvečevali raznim lečjim poslom ter brezdelstvu. V 18. stoletju, zlasti pa že veliko prej, v raznih kmetiških puntih, vzrasla je mogočna reakcija proti takemu sistemu, in v zapadni Evropi je propal federalizem s francosko revolucijo dočim je pri nas vladal do 1848. in deloma še vladal.

Po federalizmu je nastopila doba slobodnega razvoja individuov, doba kapitalizma: povzročila jo je velikansko narastajoča industrija, koncentracija delavskih močij v tovarnah, velikanski, celi svet obvezajoči promet, s kratka: nečuvano spopoljujoča se tehnika. Značilen za to dobo je stroj, paro-stroj in v najnovejšem času električni stroj — ki proizvaja tisoč- in tisočkrat več in brzeje nego človeška ruka, in tako zbirja premoženje v roke onih, ki si morejo nabavljati drage stroje. Tako je dandanes ogromno premoženje in njega znak, ki je pa s časom tudi dobil pomen premoženja, denar v rokah pojedincev, manjši, obrtnik, prometnih društev itd., množica pa je vkljub velikanskemu naraslenemu občemu premoženju le malo na boljšem stalištu, nego je bila pred moderno razvito tehniko. Večjidel je masa tako siromašna kakor prej, ali pa še bolje. Na vsak način je tedaj brezdelo mej posušnjočimi sljici ter mej maso globlje kakor je bilo

kdaj v človeški zgodovini. In kakor nobena napetost ne more dolgo trajati nikjer — to je fizikalni zakon — tako se morata napetost mej posušnjočimi pojedinci in brezposestno maso nehati, kar uvidi vsakdo, ki sploh kaj misli. Radi tega je dandanes socijalno vprašanje najvažnejše, in mi smo v tretji dobi, dobi socijalizma.

„Socijalist je danes vsakdo“, se je izrazil nedavno visok funkcionar, če se ne motim, minister Marschall. Hotel je povdariti, da so socijalne reforme sedaj krvavo potrebne. Toda razlika je, da nekateri hočejo samo reform po starih, nekateri pa reforme po novih principih.

Socijalno vprašanje zanima v prvi vrsti vsega misleca; zanimati pa mora osbitno Slovence; zakaj upravni se bližamo v današnjih socijalnih odnosnih katastrofi. — Ne verjamem, da sem v tem prevelik pesimist. Kakor velja o pojedincih neumijenih zakon: „Da človek toliko velja, kar plača“ (Pies.) — in nič ne pomaga, če bi proti temu zakonu temali in jekali — tako velja i o narodu. Narod toliko velja, kar plača, to „uk je zgodovine“. — Iu kako je s Slovenci? Skorodno jedino, v čemer smo produktivni, je poljedelstvo; kaj pa to nese pri taki konkurenči iz Amerike in od vsečka, je občesno, zlasti pa, ker te naši, večinoma nali pole-

časnikov, ker je bilo prepovedanih nekaj demonstrativnih shodov, kriče zdaj Nemci, da jih vlada strahovito zatira. Z asti članski listi kriče o zatiranju Nemcov. Praška "Politik" odgovarja na to kako dobro, češ, s tem kričanjem obsoajo Nemci baš postopanje prejšnjih liberalnih vlad. Nihče ni svobodnostnih strank bolj zatiral in pritiskal, nihče ni bolj opozicije preganjal, nihče ni časopisja bolj ovisil in daval, nihče ni zabranil več svobode v besedi in tisku, nihče ni zlorabil bolj bajonetov ter rabil policije kot politično institucijo, kakor prav nemški liberalci od početka ustanove dobe do koalicije, v kateri je bil voditelj P. L. M. In kako so ravnsli istega liberalni predniki? Schmerling je metal krez preščas češke žurnaliste v ječo, Herbst je delil prav tako ter v 13 mesecih obseodil češke publiciste na 65 mesecev ječe in na 11.280 gl. kavcijske izgube. Od 30 junija 1868 do 8. novembra 1869, torej tekom 1½ leta so bili češki časnikarji obsojeni na sedemdesetkrat tri leta v ječo in na 48 000 gl. denarne glòbe. Koliko časnikarjev je bilo preganjal in koliko časnikov ustreljenih, tega ni možno niti dogovati. Tako so postopale liberalne vlade, katera so podpirali sedaj toli kričeni listi, in katerim je pritrjevala vsa nemška žurnalistika. Dnešnjavka "Neue Freie Presse", ker je bil prepovedan jeden sam shod in so bili konfiskovani le trije listi pred tremi leti pa je hujskala zoper vse češke liste ter priganjala vlado, da je odredila izjemno stanje. Kaj bi šele pizarili nemški časopisi, ato bi storila vlada tudi Nemcem kej takega? Ne želimo jim tega, ker ljubimo svobodo za vse, a čuditi se Nemci ne smejo, če žanjejo sedaj po svoji setvi viharja vsaj malo vetra.

Osrednja komisija za revizijo zemljiješnega katastra je začela pod predsedstvom finančnega ministra zopet svoje delovanje. Ker je nekaj izvolencev odložilo svoje mandate, poklicali so se njihovi namestniki. Tako sta odložila baron Berks in grof Alfred Coronini in njiju namestnika svoje mandate; na novo izvoljena sta bila Povše za Kranjsko in conte Panigai za Goriško. Ker je material aktov ogromen, izvolil se je podsek 16 članov, ki naj bi razpravljaj o predlogih, katere naj bi skleplila osrednja komisija. Koroska in Kranjska imata dva člena. Predsednik podsekova je grof Dubsky.

Kako se delajo oficijozni časopisi. Ker je umrla stara "Presse", prevzela je "Reichswahr" njen oficijozno opravilo, za kar jo je podpiral nekaj časa Badeni finančno, Bilinski pa z obvestili. Ker pa tega lista nihče ne čita, in ima velikanske izgube, naveličal se je Badeni zalsgati list ter je pridobil dva veletržca, Kruppa in Schölerja. Krupp je prišel tudi v gospodsko zbornico, dasi si ni pridobil nikakih zaslug za državo, nego mu je dala la država zasluziti milijone. Roka roko umiva. Ta dva veletržca in ž njirja še drugi, vzdržujejo sedaj oficijozno "Reichswahr", pri kateri ima Badeni največji upliv. "Reichswahr" se mora držati njegovih navodil ter politikovati vedno v mejah "Fremdenblatta", glasila zunanjega ministerstva. Veletržci ne upajo delati Badenu niti sedaj radi jezikovnih naredb nobene opozicije, saj se nadejajo, da dibe zato

delci ne morejo posluževati modernih strojev, in so torej prav ničnici proti tujim veleposaštnikom. — Z živinorejo je slično. V obči se dandanes splača proizvajanje samo en gros; malii obrtnik, mali posestnik se naravno ne more vzdržati proti velikemu, in fakto, kakor je videti, od dan do dne bolj propada. Slovenci pa vprav industrije nimamo v velikem skoro nobene, izvzemši morebiti — naj se mi dovoli tažno pikri dostip! — etikete na "narodnih" vžigalnicah. Zato pa smo tudi pred svetom — ničla. (Na naše izborne jezikoslovce se pa, žal, kruti svet ne ozira, inače bi imeli vsaj tu prvo mesto v svetovnosti) — Da še nekaj namignemo; zakaj je nemščina v prirodno slovenskih pokrajinih tako mogočno? Zato ker nimamo kapitala . . . Ne samo to je ovira za naš napredok, ker smo mal narodč, ampak osobito to, da nimamo narodnega premoženja, kakor bi odgovarjalo vsaj bornemu našem številu. Pri nas gre vse premoženje, kar ga še siromašno proizvedemo, v tuje roke, mej tuje kapitaliste — malo številce naših nima skoro nobene podjetnosti, nič špekulacijskega, rekeli, židovskega talenta, — in kmalu kmalu se bo tok našega narodnega, tako že revnega premoženja izlil v morjetujega kapitala!

kmalu svoje plačilo. Kapitalisti so si znali še vedno pridobiti vlado, naj si so morali zato zatajiti svoja načela ter izdsjati v vladne namene milijona. Politična morala jim je H-kuba.

Izlet "Glasbene Matice" v Postojino dne 13. junija t. l.

Kdor veruje na vraže, boda rekel, da trinajst pomeni nesrečo; no, minulo nedeljo se je lahko preveriti, da za našo dično "Glasbene Matice" ta vraža nikakor ne velja. Krasen dan je bil v vsakem oziru, ki so ga preživel velika glasbena družina in njeni prijatelji v neizkaljenem veselju v prijazni Postojini. Da ni bilo število izletnikov vsled odredb železnice omejeno, poletole bi bilo gotovo samo iz Ljubljane tisoč oseb. Kakor na mrvljaju je vrvelo na peronu, dokler ni kmalu po poštaem vlaku odpeljal poseben vlak okoli 600 ljubljanskih izletnikov, katerim se je pridružilo več z gorenjskim vlakom došlih rodoljubov. V Logatu in pri dohodu v Postojino pokali so topiči v pozdrav. Na poti v Postojini bil je res slovesni vzprejem in pozdrav. V dolgi vrsti sta so postojinska društva z godbo na čelu: "Sokol", čitalnica in gasilec ter bračno društvo iz Zagorja, vsa štiri z zastavami, nad 20 kolesarjev in kolesarjev z okrašenimi kolesi, deputacije raznih notranjskih društev, menjnjimi vipayaku in starotrško gasilno društvo, rodoljubi iz Trsta, Podravske in drugih krajev, ter nebrojna množica ljubljana. Ko so se polagli burni Živči-kliči, pozdravila sta došla izletnike g župan Vičič imenom občine in predsednik čitalnice g. Ditrich, na kar sa je s toplimi besedami zahvalil imenom "Glasb. Matice" svetnik Vencajz. Godba je zapet zasvirala, postojinska gospodje pa so delila krasne šopke naj izletniku. V dolgori sprevodu so potem odkorakla vsa društva in izletniki z godbo v trg, ki si je nadel praznično lice in bil okrašen z narodnimi zastavami.

Pri sv. maši, katero je bral g. dr. Žitnik v župni cerkvi, pel je moški zbor Nedvedov "K Tebi srca povzdignimo", gična. Lapajne in g. Razinger pa sta pela vsak po jedem solo, in je posebno prva naredila na vse globok utis s svojim krasnim glasom.

Kmalu po 10. uri se je odprla izletnikom svetovno slovnača jama s svojimi podzemskimi časi, katerih popisovati pač tu ni mesto. Rizvstavljenja je bila prekrasno, kakor ob najslavnejših prilikah. Na plesišču se je kmalu razvilo prav živahnno gibanje. Pri zvokih domačih godb so se veselo vrteli pari, moški zbor pa je potem zapel tri zvora, ki so mogično odmevali pod velikanskim svodom. Rudeči bengalični ognji so krasno kontrastovali z bolino električnih lučij in tisočih sveč. Bil je nepozaben trenutek za vsacega, posebno še za one, ki so prvikrat občudovali podzemski svet in njegove fantastične krasote.

Skupni obed na vrtu g. Dekleva je zdržal proti 2. uri večino izletnikov zopet v hotelu "pri kroni", drugi pa so se razili po raznih gostilnah v trgu. Mej obedom je koncertirala domača godba pod vodstvom g. Emuršiča s prav odbranim vzpredom. Vrsto zdravje je prčel g. svetnik Vencajz, ki je omenjal gostoljubanstvo starih Slovanov in prijaznega vsprijema, ki so ga vrli Postojinci prizadili "Glasb. Matice", katere namen je gojiti slovensko in slovensko glasbeno umetnost in buditi ljubezen do domačih godb. Nazdravil je Postojini in nje zavednim prebivalcem, katera zdravice se je vzprejela z zavdušenimi Živči-kliči. G. Ditrich je nazdravil imenom občine in čitalnice "Glasb. Matice", ki je posebno z dunajskimi svojimi koncerti se oslavila tako, da je v ponos vsej Sloveniji. Prišli so danes nje člani kot "svoji mej svoje", zatorej

Tej katastrofi gremo nasproti. Gorje, da ne bo prej rešitev in pomoči! Toda odškod pomoč?

To je vprav vprašanje vseh siromakov sveta, to je vprašanje velike večine zemeljskega prebivalstva, to je vprašanje celega človeštva, samo da je pri nas Slovencih še veliko silnejše in britkejše, ker mi, cel naš narod, skoro nobenega kapitala nimamo več moč seboj, in ker je s tem vprašanjem ozko zvezano tudi narodno, narodna eksistencial.

Pa vendar, kako malo resnega zanimanja je za to ostro vprašanje mej našo inteligenco! Kje imamo kakega znamenitega socijalnega političarja? Kateri naših poslancev je umel s svojim socijalno-ekonomiškim znanjem imponovati v državnih zbornicih? — — —

Pri naprednejših narodih, kjer je industrija že davno prečvala ter individualno bogastvo velikansko naraslo, bavili so se znanstveno s politično ekonomijo pred daljnjim časom izborni možje. Naravno je, da so začetniki na tem polju bili sanjači, utopisti, ki so z jedno nogo stali v absolutni metafiziki ter vedno imeli na jeziku frazo o pravem in dobrem, ne da bi mi tsjili, da niso ničesar dobrega dognali. Najbolj znani so Saint-Simon (1802), kateri je veliko upival na slovitega pozitivnega filozofa Comteja in po njem na velikega logičarja J. St. Millia, dalje Fourier (1808), Owen (1800) in mej Rusi Černiševskij (1850). Znanstveno delovanje politično-ekonomno se je potem energično zasukalo. Ono delovanje se za do naših dajih in je velikega pomena za razvoj človeštva. Temu ali onemu čitatelju zdelo se bo čudno, če navedem v nastopnem imena, ki so mnogim pravi strah. Toda prvič navedem koj na prvem mestu, zaradi ravnovesja, imena znamenitejših krščanskih socialistov na katoliški podlagi: Vogelsang, Ketteler in Scheicher, drugič pa se je nedavno izrazil jeden najbolj znanih c. kr. profesorjev dunajske univerze, Philippovich, tako le:

"Gotovo je, da delavec, ki ves dan agituje moj vrstniki, se do poznega večera napira v težavnem delu in po noči čita — Marx, več stori za narod kakor oni, ki pri polni časi piva kriči zdravice na narod ter domovino." — Za c. kr. profesorja se torej skrije da potolažim one, ki se križajo pred Marxovim imenom. O nacionalnih ekonomih, kateri stoje na temelju sedanjega družabnega reda, ne govorim dalje, ker njih nauk odseva več ali manj iz cele javne ustreze in uprave.

Najznamenitejši zastopniki moderne struje pa so: Marx, Engels, Lassalle in Plehanov.

jim kliče prisrčen Živilil Gosp. Belé poudarjal je veliko važnost gojitve narodne pesmi, katero je v "Glasb. Matice" uvedel g. Hubad, in katero vredno nadaljuje njegov naslednik, g. Čerin, ter je nazdravil narodni pesmi. Starosta "Škole" dr. Treco je poudarjal velikanski napredok slovenke glasbene umetnosti, ki je glavna zasluga "Glasb. Matice", po nosa našega naroda, in je nazdravil beli Ljubljani in navzočemu njenemu županu Hribaru. Gosp. Ježovec je nazdravil krasnemu spolu, ki je v tolkem številu prihite od vseh strani, in posebno postojinskim rodoljubkinjam, g. dr. Hadnik pa je zaključil vrsto zdravje ter s krepkimi besedami nazdravil svetniku Vencajzu, ki ima toliko zasluga za razvitek "Glasb. Matice". Vse te zdravice so bile vzprejete navdušeno.

Po obedu se je pričela prava ljudska selitev iz vrtu na gorenje dvorišče, kjer se je vrnil koncert. Škoda da oder ni bil prav srečno postavljen, ker marsikatera finost in nuanci, po katerih se ravno odlikuje pesaka zvora "Glasb. Matice", ni mogla vsled tega priti do popolne velave. Pele pa se je navzlic temu pod vodstvom g. Čerina prav izbrorno, da je bilo močno občinstvo navdušeno in kar očarano. Moščni zbor je pel Nedvedov "Nazaj v planinski raj", dalje v dveh oddelkih 5 narodnih pesm (4 v Hribovi in 1 v Čiricovi harmonizaciji) in Fuersterjevo "Ljubico", moščni zbor pa Nedvedovega "Popotnika" (tenorsolo je pel s prav krepkim glasom in čoton g. Meden) in Hajdrihovo "M rje Adrijansko". Vse točke je občinstvo vzprejelo z burnim odobravanjem, in so se nekatere morale ponavljati.

Po koncertu je bila prosta zabava do odhoda. V šotorih na vrtu sta gojile dr. Hadnikova in dr. Trecova v narodnih nošah imeli bazar na korist družbe sv. Cirila in Metoda, v vinopivnici in straljarni je bilo 6 gospodinj in primernih noših, ki so tudi nemorno delovali v korist šolski družbi, bil je dalje momentni fotograf, keglarna itd. Povsodi je bilo prav živahno in se je popevalo, plešalo in radovalo do odhoda. Bil je, sploh prihod "Glasb. Matice" pravi narodni praznik za vso Notranjsko, ki se je udeležila v ogromnem številu iz vseh krajov.

Pohvalno omeniti nam je končno požrtvovalnost postojinskih dam in rodoljubov, in pa prijaznost ravnatistva južna železnice, ki je dovolio poseben vlak po zavdušenih cenah, ter načelnikov ljubljanske in postojinske postaje, ki sta vse storila, da se je tudi v tem oziru izvršil izlet na splošno zadovoljnost in v najlepšem redu. — i.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 15. junija.

— (Kurat Koblar) je v zadnjem svojem "Slovenskem Lstu" deželna odbornika dr. Tavčarja in Murnika, kojima je bil poprej očital, da delujeta v javnosti samo na ljubo svojima močnijičkom, tako le premlatil: "V uvodnem članku zadnjega lista smo govorili o nekem dvanajstkratnem upravnem svetniku in omenili mimografsko škodo, katero dela Slovencem "zvezza z Nemci". Zadetega se ni čutil g. svetnik Murnik, če tudi podpira zvezo z Nemci, ampak devetdesetkratni delničar "Narodne tiskarne", visočki baron. Surovo se je oglašil zadnji tork v svojem glasilu, "Slovenskem Narodu". On, ki po nenaravni "zvezzi" Slovence izdaja Nemcem, si upa tu pisati, da ga je sama iskrena ljubezen do slovenskega naroda! On, ki je vsled svoje političke nedelavnosti, dasiravno ima potrebua sredstva in moč, največ krije, da naš narod koraka ne stori

tivnegaa filozofa Comteja in po njem na velikega logičarja J. St. Millia, dalje Fourier (1808), Owen (1800) in mej Rusi Černiševskij (1850). Znanstveno delovanje politično-ekonomno se je potem energično zasukalo. Ono delovanje se za do naših dajih in je velikega pomena za razvoj človeštva. Temu ali onemu čitatelju zdelo se bo čudno, če navedem v nastopnem imena, ki so mnogim pravi strah. Toda prvič navedem koj na prvem mestu, zaradi ravnovesja, imena znamenitejših krščanskih socialistov na katoliški podlagi: Vogelsang, Ketteler in Scheicher, drugič pa se je nedavno izrazil jeden najbolj znanih c. kr. profesorjev dunajske univerze, Philippovich, tako le: "Gotovo je, da delavec, ki ves dan agituje moj vrstniki, se do poznega večera napira v težavnem delu in po noči čita — Marx, več stori za narod kakor oni, ki pri polni časi piva kriči zdravice na narod ter domovino." — Za c. kr. profesorja se torej skrije da potolažim one, ki se križajo pred Marxovim imenom. O nacionalnih ekonomih, kateri stoje na temelju sedanjega družabnega reda, ne govorim dalje, ker njih nauk odseva več ali manj iz cele javne ustreze in uprave.

Najznamenitejši zastopniki moderne struje pa so: Marx, Engels, Lassalle in Plehanov.

naprej na gospodarskem polju, ter ga izsesavajo brčeni in nekrščeni tuji, on, ki je skriv, da toliko nemščne vada (tudi v njegovem področju) v deželnem odboru in deželnih zavodih ter se tako uničuje našo narodnost, se drzne pisati, da je skoro vse, kar imamo, ustanovila in vzdržuje požrtvovalnost „Narodovcev“. In kdo drugi je kriv, ako mora narodna stranka ogromne svote žrtvovati za politični boj, in sicer za boj zoper lastnega brata, za cestnini boj, katerega bi brez njegovega hujskanja tud na Kranjskem ne poznali? Skrsja podlost, kakoršne so zmožai le politični brigantje, je teda, ako „Narod“ v jedni vrsti „sleparjenje ljudstva“ teji, v drugi vrsti pa obstane, da smo tudi mi sleparjenje ljudstva podpirali, dokler smo bili pri narodni stranki. No, mi smo nehalo sleparijo podpirati, ko smo spoznali, kaj nameravate, zato smo vas pustili! Ako želite, izpregovorimo še jasneje. Koncem svojega negotičnega članka zoper „Slovenski List“ pa visoški baron kavalirsko dvigne (že v tretjči!) ustico laži in obrekovanja zoper nekega pričasa „Slovenskega Lsta“, češ, da z najgršimi spletki skuša drugim odjeti košček kruha, ker nestrpo preži na smrt vsacega kanonika. Resnica pa je, da sta bila temu gospodu letos, preden je koga poprosil, dva kanonikata na ponudbo, a pod sramotnimi pogoji, katerih kot duboven in značaj nikakor ni mogel vspredeti. Prvi kanonikat mu je namigal dr. Tavčar pod pogojem, da bo šel nagajat svojemu škofu, drugega pa gospa baronovka Coddelli, sko bi hotel biti vsaj nekoliko nemško liberalen. Pustil je rajši kanonikata, kakor poštenu svoje prepričanje. — Bedi visoški baron, ali pa kdo njegovih težakev v „Narodni tiskarni“, kdor obrekuje takega moža, zasluži — brco. — Taka je piseva, s katero v najnovejšem času dežela uradnika Gregorič in Koblar delata spravo! Gotovo! Samo s tem načinom je mogoče doseči mir! In včas temu se še vedno dobivajo mehke slovenske narave, ki zahtevajo od nas, da naj Gregoriča in Koblara obdelujemo z rokavicami; kar mi zapišemo je vse surovo in neotesano, mej tem, ko je „Slovenskemu Listu“ vse dovoljeno! Pa mi nočemo neprestano igrati Danijela v levnjaku, in zategadelj bodemo odslej kuratu iz prisilne dežavnice še ostreje gledali na prste, ter se preklicano malo brigali za njegove blagoslovljene kosti. Če meni ta človek, da je hujskanje njegov poklic, nam tudi prav; saj se bode pokazalo, kdo bode končno — obrca!

— („Slovenska Matica“.) Ker priprave za prsošnovo mestne dvorane še niso godne in bo torej dotlej dvorana še na razpolaganje, se bo za sredo 23. dñ junija ob polpetih popoldne napovedani XXXII. redni občni zbor „Slovenske Matice“, kot običajno druga leta, vršil v mestni dvorani, ne pa, kakor je bilo prvočno naznanjeno, v klubovi sobi „Narodnega doma“. Česti društveniki, ki se hoteli zborna udeležiti, naj blagovole vzeti to v prijazo vedno!

— (Osebna vest.) Ravnatelj južne železnice, dvorni svetnik Eger je prišel danes inspicirat tukajno postajo.

— (Za mestne uboge) Predsednik mestne hranilnice ljubljanske, trgovec in hišni posestnik gospod Vaso Petričič daroval je povodom izročitve časne diplome znesek 100 gld. v korist mestnega reweza.

— (Kanalizacija) Glede kanalizacije cest in ulic ljubljanskih storil se bodo tudi letos znaten korak naprej. Še tekom letošnjega leta napravil se bodo nov kanal z Rebra čez Stari in Sv. Jakoba ter skozi Trubarjeve ulice do Ljubljanske. Nunske ulice podaljšale se bodo čez Tržaško cesto do tira južne železnice ter ob jednem tudi kanalizirale. To podaljšanje je potrebno tembolj, ker se bodo na tem kraju v kratkem zgradilo več hiš; dovažanje stavbinskega materiala pa je tako težavno, dokler se ne podaljšajo Nunske ulice. Končno dobe letos tudi Vegove ulice potrebni kanal. Ofertna obravnavna, ki se je vršila dñ 3. t. m., imela je povoljen uspeh. Za pokritje troškov, kajih bodo provzročila navedena dela, poskrbljeno je že v mestnem proračunu za tekoče leto.

— (Najdensa obleka.) Na istoku Malega grabna v Ljubljanoču našel je včeraj zvečer neki delavec moško obleko, katero pa je pustil na mestu, misleč, da se kdo v bližini koplige. Danes zjutraj šel je spet na omenjeni prostor gledat, in je našel obleko, razumevaljev, še tamkaj. Sumi se, da bi bil lastnik obleke pri kopanji utonil. Obleka je stara in je tudi razrgana in mora biti kakega delavca.

— (Iz Spodnje Šiške) se nam piše: Predčerajšnja vrtca veselica Šišenske čitalnice se je vršila pri krasnem vremenu. Vseled izleta „Glasbene

Matica“ in ogromne udeležbe tudi nematičarjev, se veselica ni tako obesla, kakor je želel in upal Vodnikovega doma stavbeni odsek. Pevske v pečah, črnih krilih s pasovi in trobošnim preprsjem pridele so društvenikom „Slavcu“ pri prihodu šopke, v znak radosti in hvaložnosti, da je vrli zbor prisločil Šškarjem v pomoč. To je povdralj tudi čitalnični prvomestnik v svojem pozdravnem ogovoru, na kateri je predsednik „Slavca“ edgovoril, da se je društvo rado odzvalo, kakor že prej, tako tudi zdaj vabilu, zvesto načetu, po svojih močeh delati za narodni napredok in podpirati vse, ki delajo na to, kar je Šišenska čitalnica vedno storila, kakor to izkazuje hvalovredni sklep, zgraditi Vodnikov dom.

Vzpored, ki je obsezal 20 točk, izvršil se je tečno. „Slavcu“ je z nova dokazal, da zaslubi svoj renome. Številni zbor poje točno in s temperamenatom. Gosp. Sacha se je izkazal kot izvrstem vodja.

Očinstvo je mešani zbor pozdravilo pri vsaki točki in ga pri vsaki pesmi odlikovalo z živahnino in tudi zasluzeno pohvalo. „Slavci“ in „Šškarji“ so moralni skoro vsa pevske točke ponavljati. Tugovisa zorebi je bila živahnina. Hvala za to zanim prodajalkam, požrtvovalnim kupcem in darovalcem dobitkov.

— (Požar.) Dne 3. t. m. zgorela je Organjesslu v novomeškemu okraju kajža Janeza Kamna.

— (Samomor.) Pri Sv. Katarini blizu Tržiča si je 46letni stanovnik Janez Poljanar prerezal vrat in se zabodel v želodec. Obležal je mrtev v nekem jarku.

— (Čudne razmere) Prijatlj našega lista nam piše: Prišedši po opravkih v Celje, krenil sem naravnost v „Narodni dom“. Kako pa sem se začudil, ko mi je natakar pomolil pod nos „Speis und Getränke Tarif“. Misli sem, da me zadene kap. Nevojhen vprašal sem natakarja, sem li prišel v gostilno „Narodnega doma“, ali se nahajam v nemški kazni. Natakar mi je ravnočasno odgovoril, da je gostilna pod naroda, gospodje upravitelji pa da zahtevajo nemški jedilni list, ker upajo, da vendar kdo zaide v te prostore, kateremu bi bil slovenski čenik v izpodliko. „Prav tako“, odvrnil sem užaljen v duhu slovenske sroje duše, vzel klobuk in odšel.

— Mi smo natisnili ta dopis, ker bi ne bili misili, da so mogoče take razmere v Celju v času, ko pravi „Domovina“: „Sreč mora boleti vsacega rodoljuba, ko vidi zadnje pojave ob državaoborških volitvah na Kranjskem in ob občinskih volitvah v Ljubljani; ko bomo počeli Slovenci ob periferiji, ako vidimo, da srce slovenstva gnijije, kaj moremo mi, ako nam ne dokaža zdrava kri od središča?“

— (Boycott proti Čehom v „nemškem“ Gradiču) Pese se nam: V najnovejšem času so se nemškonacionalna društva zopet imenito odlikovala s podlimi koraki proti češkemu „Sokolu“ v Gradiču, katero društvo je že moralno došlo trpeti od strani čenikov v tem mestu. Dne 22. maja je pisala „Tagespost“: „Kakor je znano, iznenadeno je bilo nedavno veliko število nemškočutečnih mož na šega mesta po vabilih na slavnost tukajnjega češkega televadnega društva. (Lež!) Vabilo je splošno indignacijo, da je odprla nemška gostilna svoje prostore češkemu društvu. Tukajnja nemškonacionalna akad. društva so sklenila, izogibati se odslej te gostilne. Dne 28. maja pa smo čitali: „Kakor vidimo iz cirkularja, katero je poslala ona nemška gostilna nemškomislečim korporacjam, o d povedala je ta gostilna društvu „Sokol“. Konec cirkularja se glasi: „Nemška gostilna zdaj upa: dass sie durch dieses Entgegenkommen (!) den Wünschen der wärthen (?) Deutsches Gesellschaft Rechnung getragen hat“. To še dolgo ni vse: Nemškonacionalci so terorizirali vse grške gostilničarje, žugejim z neusmiljenim boykottom, skozi kateri prsdrznal odpreti svoj lokal temu društvu. Nemci so kaj ponosni na ta le „možata“, pristno germanška dejanja; mi pa čestitamo tistim Valkirim, ki vprejemljo takšne „junake“ v Valhalo in v svoje naročje, na tako izborni pridobitvi! Vrlj Sokoli pa so se držali starega pregorova: „Srebro golik, zlato molk“ ter so dokazali tevtonskim kričačem, da so Sokoli ljudje drugega, boljšega ratuha in značaja.

J. Koš.

— (Obsojeni napadaleci.) Včeraj se je vredila razprava proti onim izgrednikom, ki so napadli slovenske gojence koprskoga učiteljišča na parniku „Carli“ dñe 20. aprila t. I. Sodišče je obsodilo obtoženca Josipa Minca na 10 mesecov in brvca Pietrija na 8 mesecov težke ječe. — Ta sodna obsodba osvetljuje drastično uradna poročila tržaškega namestništva. Ministrski predsednik grof Badeni je pri razpravi o primorskih zadevah v drž. zboru na podlagi uradnega poročila in uradnih poizvedb reklo, da na tem napadu ni nič, da so slovenske gojence koprskoga učiteljišča le nekaterniki „mit beleidigen Zurufen belästigt“. Za te „beleidigende Zurnfe“ jih je sodišče ob sodilo na 10 ozir. 8 mesecov težke ječe!!!

— (Umrla) je v Trstu udova Hel. Kalister, mati znane redoljubne družine. N. v. m. p!

— (Razpisane službe) Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri ces. kr. poštnem uradu v Ribnici (okr. glav. Kočevje) proti pogodbi in kav-

ci 500 gl. — Letna plača 500 gl., uradni pavšal 120 gl., za upravo brzojava 120 gl., opravni doklad 380 gl., za vzdržavo dnevne jedne poštne zveze mej Ribnico in Novo vasjo 1400 gld. in 700 gld. za vzdržavo štirikratne poštne zveze mej uradom in kolodvorom Ribnice. Prošejo v teklu treh tednov na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

* (Na dunajskem vseučilišču) se razkrijejo dne 4. julija spomeniki štirih slavnih učiteljev te znamenite visoke šole, in sicer spomeniki našega rojaka Miklošiča, jurista Demeliusa, botanika Endlicherja in bogoslovca Wernerja. Miklošičev spomenik je izdelal kipar Scherpe.

* (Atentat na predsednika francoske republike.) Ko se je predsednik Faure v nedeljo petjal k dirki, sorožil je neznan človek izza nekega grma, neke vrste bombo nanj, a ga ni zadel. Ta atentat zgodil se je prav na istem mestu, kjer je lani neki blazni človek ustrelil na Faureja. Neki detektiv je planil proti gemu, za katerim je tičal napadalec, ljudje so pa drli za njim, in detektiva tako pretepli, da so ga morsli nesti v bolnico. Ljudje so mislili, da je detektiv napadalec, dočim je pravi napadalec odnesel pete. Na teci mesta je našla policija ostanke, primitivno konstruirane bombe in bodalo z napisom „Alsace-Lorraine-Pologne“. Okolnosti opravičujejo domnevanje, da je napadalec blazen.

* (Česa se ljudje najbolje boje?) Londonski učenjak, ki se bavi z duševolomimi uk, je dognal, da se boje ljudje najbolj viharjev (zlasti ženske), kač, mrčesov in mišij, nekateri pa teme in — lune.

* (Velik potres.) Dne 12. t. m. se je v Kalkuti primeril močan potres. V nekaterih predmetih je skoro vsaka hiša močno poškodovana. Pri katedrali je s stolpa padel 15 m visok vrh. Osem oseb je bilo ubitih, mnogo pa ranjenih. Potres se je tudi v mnogih drugih indijskih krajih čutil, in je povsod izredil veliko škodo.

* (Samomor mohamedanke.) V Prinkipu se je ustrelita 21letna krasna hčerkica Izeta paše, ki živi v Aleppu v pregaanstvu. To je baje prvi slučaj, da se je mohamedanka ustrelila, sicer so se vse utopile. Samomorilka je bila izborno vrgljena v Pariz, kjer je njeni mati, rojena Egipčanka, umrla. Vzrok samomoru je bila ljubezen.

Darila:

Zahvala Prostovoljno gasilno društvo v Mostah izreka slavní kranjski branilnici preerčno zahtevalo za velikodušno podporo 80 gld., darovano za natup gasilnega orodja. — V Mostah, dñe 13. junija 1897. Fran Zakotnik, načelnik; Jakob Premru, tajnik.

Književnost.

— „Vienac“, br. 24. ima sledičo vsebino: Kapina. (Miša B. govič) — Zdravi i boljni. (Pričevje: A. M. S.) — Smrt. (Stj. Španč) — Tri puta na časti. (Jos. Lovrečić) — Bitješka s pata. (Lad. Ladanjski) — R. ctepinov „Cremineau“. (M. Sabić) — O Pavlu Verlaineu i senzalistima. (Lad. Počić) — Listak — Sliki: Cekvics u vlaku zapadno-sibirške željeznic. (C. iznutra) — (C. od zunaj).

— „Hrvatska misao“. — God. I. Br. 6. ima tole vsebino: Na raspršenju. — Stj. Radčić: N. Karlovic v samostalnem načražavanju. — Fr. Hlavacek: Rumunjsko pitanje u Ugarskoj. — M. Hrvatska književnost. — S. Corporeć: O indolenciji i pesimizmu u hrvatskoj mladosti. Blješka. — Iz nova budi slov. akademikom in dijakom sploh ta izborni dijaški mesečnik iskreno priporočen!

Brzojavke.

Dunaj 15. junija. Tirolski namestnik, grof Merveldt je izdal ukaz, s katerim razveljavlja mestoma Inomostu in Bolcanu pristoječe nadzorstvo nad javnimi shodi, in je izroča okr. glavarjem.

Praga 15. junija. Mladočeška stranka je razglasila komuniké, v katerem pozivlja narod k složnosti, povdarja, da se bliža odločilen trenotek, v katerem bo doseči uspehov samo, če bo narod jedin in solidaren.

Budimpešta 15. junija. Blizu Ivanova, kraj Pančeva, je Donava predrala nasip in preplula ves svet krog Pančeve. Pod vodo je 30.000 oralov polja in več vasij.

Pariz 15. junija. Policija je aretovala nekoga znanega anarchistu in dva sumna inozemca, kateri so bili najbrž v zvezi s prouzročiteljem atentata na predsednika Faureja.

London 15. junija. Bivši cirkuški jahač, poznejši borzni špekulant, kateri je pred kratkim še imel nad sto milijonov gold. premozjenja, Barnato, je pri Maderi skočil v more, ker je skoro vse svoje premozjenje izgubil na borzi.

